

Viatge artístic a la Itàlia del Renaixement i el Barroc

Docent: Vanessa Marín Nicolás

Curs 2024-25: UNED Sènior Cornellà

Hores lectives: 30

Dia i hora: dimarts, de 18 a 20h

Idioma: català

Calendari: febrer: 18 i 25

març: 4, 11, 18 i 25

abril: 1, 8, 22 i 29

maig: 6, 13, 20 i 27

juny: 3

Introducció

Viatge a la Itàlia del Renaixement i el Barroc, serà una assignatura d'aproximació a un període concret de la Història de l'Art, el que fa de pont entre el món medieval i el segle XIX.

L'art del Renaixement i el Barroc té a Itàlia el seu focus principal d'irradiació. Ens aproximarem a totes les manifestacions artístiques que es van produir entre els segles XV i XVII i ho farem a través dels artistes principals i les grans obres mestres, sense deixar de banda el discurs de gènere incorporant també a les dones artistes que van treballar en Itàlia durant aquest període.

Coneixerem els creadors i els seus llenguatges, els promotors de les principals obres; analitzarem el fet artístic i ho farem contextualitzant-lo en la societat que el produeix. Serà un viatge que ens permeti organitzar-nos el nostre propi viatge real i ideal. No són necessaris coneixements previs ni específics i està dirigida a totes aquelles persones

interessades en conèixer un dels moments artístics més apassionants de la història de l'art.

Objectius

- Comprendre els termes Renaixement i Barroc dins el marc evolutiu de la Història de l'Art.
- Conèixer les vies de transmissió dels diferents centres artístics i els centres creadors i receptors.
- Conèixer els autors que participen del canvi en la cultura visual al llarg de la edat moderna a Itàlia.
- Analitzar algunes de las obres més significatives del període artístic que comprèn els segles XV a XVII a Itàlia.
- Analitzar els continguts iconogràfics de les obres seleccionades.
- Incorporar el discurs de gènere en el discurs general de la història de l'art.

Programa

1. Introducció al Renaixement. Concepte i revisió historiogràfica. El nou esperit renaixentista. L'Humanisme.
2. La figura de l'arquitecte modern: Brunelleschi i Alberti.
3. L'escultura renaixentista. Els antecedents (Pisano) i els artífexs del canvi (Ghiberti, Nanni di Banco, Donatello, Lucca della Robia, Andrea del Verrocchio, Properzia de' Rossi...).
4. Pintura italiana del primer Renaixement: Masaccio, Fra Angelico, Piero de la Francesca, Fra Filippo Lippi i Botticelli.
5. Pintura renaixentista a la Itàlia septentrional: Andrea Mantegna, Cosimo Tura i Giovanni Bellini.
6. Pintura del segle XVI: Leonardo, Rafael, Plautilla Nelli, L'escola veneciana: Correggio, Giorgione, Tiziano, Tintoretto, Veronese.
7. Michelangelo Buonarroti.
8. Arquitectura del segle XVI: Bramante, Palladio.

9. Giorgio Vasari.
10. Introducció al Barroc. Roma o el bressol del Barroc. Urbanisme.
11. Arquitectura barroca: Maderno, Longhena, Pietro da Cortona, Bernini, Borromini i Guarnino Guarini.
12. Escultura barroca: Bernini.
13. Pintura barroca: Caravaggio i Artermisia Gentileschi.
14. Pintura barroca II: Guido Reni, Domenicino, Guercino i Pietro da Cortona.

Metodologia

L'assignatura està dividida en 15 sessions de caràcter presencial de dues hores cada una (30 hores en total). Aquestes classes, de caràcter teòric, es guiaran amb material visual i/o audiovisual junt amb lectures complementàries.

Bibliografia

La bibliografia compartida en aquesta guia és bàsica per tenir una visió general dels continguts de l'assignatura. En cada bloc, al llarg del curs, es facilitarà bibliografia específica dels temes tractats.

ANTAL, F., *El mundo florentino y su ambiente social*, Alianza, Madrid, 1989 (1947).

ARGAN, G. C., *Renacimiento y Barroco*, 2 vols., Akal, Madrid, 1987 (1976).

BAXANDALL, M., *Pintura y vida cotidiana en el Renacimiento. Arte y experiencia en el Quattrocento*, Gustavo Gili, Barcelona, 1978 (1972).

BENEVOLO, L., *Historia de la arquitectura del Renacimiento*, 2 vols., Gili, Barcelona, 1981.

BLUNT, A., *Teoria de las Artes en Italia*, Cátedra, Madrid, 1987 (1940).

BROTTON, J., *El bazar del Renacimiento*, Paidós, Barcelona, 2003.

BURKE, P., *El Renacimiento italiano. Cultura y sociedad en Italia*, Alianza, Madrid, 1993 (1986).

CHASTEL, A., *El arte italiano*, Akal, Madrid, 1988 (1957).

CHASTEL, A., *El Arte del Renacimiento 1450-1500*, Akal, Madrid, 2005.

DE FUSCO, R., *El Quattrocento en Italia*, Istmo, Madrid, 1999 (1984)

HARTT, F., *History of Italian Renaissance Art: Painting, Sculpture, Architecture*, Abrams, Nueva York, 1987.

- HASKELL, F., *Patrones y pintores: arte y sociedad en la Italia barroca*, Cátedra, Madrid, 1984 (1980).
- HOLLINGSWORTH, M., *El patronazgo artístico en la Italia del Renacimiento. De 1400 a principios del siglo XVI*, Akal, Madrid, 2002 (1994).
- JESTAZ, B., *Historia del Arte del Renacimiento*, Akal, Madrid, 1991 (1984).
- KRISTELLER, P. O., *El pensamiento renacentista y las artes*, Taurus, Madrid, 1986 (1965).
- MURRAY, L., *El Alto Renacimiento y el Manierismo. Italia, el norte y España*, Destino, 1995 (1977).
- PAOLETTI, J. i RADKE, G. M., *El Arte en la Italia del Renacimiento*, Akal, Madrid, 2002 (1997).
- PANOFISKY, E., *Renacimiento y renacimientos en el arte occidental*, Alianza, Madrid, 1975 (1960).
- POPE-HENNESSY, J., *La escultura italiana en el Renacimiento*, Nerea, Madrid, 1989 (1958).
- WACKERNAGEL, M., *El medio artístico en la Florencia del Renacimiento: obras, comitentes, talleres y mercado*, Akal, Madrid, 1997.
- WELCH, E., *Art in Renaissance Italy*, Oxford University Press, 2000.
- WITTKOWER, R., *Sobre la arquitectura en la edad del Humanismo: ensayos y escritos*, Gili, Barcelona, 1979.
- WÖLFFLIN, H., *Renacimiento y Barroco*, Paidós, Barcelona, 1991 (1888).